

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi:

№ 499

2022yil 29 08

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

Bozorov O.N.

“ ” 2022yil

“NEFT VA GAZ QAZIB CHIQRISHDA MEHNAT
MUXOFAZASI VA SANOAT XAVFSIZLIGI”

FANIDAN SILLABUSI

Bilim sohasi:	300000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish tarmoqlari
Ta'lim sohasi:	310000 – Ishlab chiqarish va qayta ishlash
Ta'lim yo'nalishlari:	5311900 – Neft va gaz ishi (Neft va gaz konlarini ishga tushirish va ulardan foydalanish)

Umumiy o'quv soati – 120

Shu jumladan:

Ma'ruza - 30 soat (1 semestr - 30 soat)

Amaliy mashg'ulotlar - 30 soat (1 semestr - 30soat)

Mustaqil ta'lim soa - 60 soat (1 semestr - 60 soat)

Qarshi-2022 y

Fanning ishchi o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan 07.12.2020 yil BD-5311900-2,11 sonli ro'yxatdan o'tkazilgan "Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muxofazasi va sanoat xavfsizligi" dasturi asosidan tayyorlandi.

Tuzuvchi:

"Neft va gaz ishi" kafedrasi dots v.b. - Bobomurodov O'.Z.

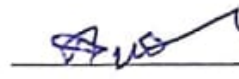
"Neft va gaz ishi" kafedrasi assistenti - Oripova L.N.

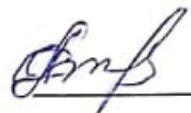
Taqrizchilar:

N.B.Xursandov – "Gissarneftgaz" QK MCHJ bosh muhandisi

S.S.Eshev– QarMII, "Gidravlika va gidroinshootlar" kafedrasi mudiri., t.f.d.prof.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i: Sh.R.Turdiyev

Fakultet uslubiy komissiya raisi : B.Y.Nomozov

"Neft va gaz ishi" kafedrasi mudiri: L.X.Sattorov

**“Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muhofazasi va sanoat xavfsizligi”
fani sillabusi**

Fan (modul) kodi NGQCHMMvaSX 3504	O'quv yili 2022-2023	Semestr 5	ECTS krediti 4
Fan (modul) turi Tanlov fani	Ta'lim tili o'zbek		Haftalik dars soati 4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muxofazasi va sanoat xavfsizligi	60	60	120

O'qituvchi haqida ma'lumot

Kafedra nomi	Neft va gaz ishi		
O'qituvchilar	F.I.Sh.	Telefon nomeri	e-mail
Ma'ruzachi	Bobomurodov O'tkir Ziyodullayevich	+998 90 5186636	
Amaliy mashg'ulot	Oripova Lobar Norboyevna	+998 91 4630674	

1. Fanning mazmuni

“Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muxofazasi va sanoat xavfsizligi” fani ixtisoslik fanlardan biri hisoblanib, ishlab chiqarish texnologik tuzilishining ajralmas qismi hisoblanadi. “Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muhofazasi va sanoat xavfsizligi” fani xavfli ishlab chiqarish ob'ektlarida ishchi xodimlarni asosan nimalarga ko'proq e'tibor qaratishi kerakligini, shu bilan bir qatorda xar qanday xavfli ishlarni o'tkazishda yo'riqnomalarga amal qilish kerakligini o'rganadi.

“Neft va gaz qazib chiqarishda mehnat muhofazasi va sanoat xavfsizligi” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- neft va gaz konlarida sanoat xavfsizligi;
- mehnatni muxofaza qilish haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- yo'riqnomalar va ishchilarni xavfsiz ishlashga o'rgatish;
- jarohatlanish va baxtsiz xodisalar haqida tushuncha;
- texnologik jarayonlar xavfsizligi
- texnologik reglament;
- bosim ostida ishlaydigan idishlar haqida tushuncha;
- quvurlardan foydalanishda texnika xavfsizligi;
- shaxsiy himoya vositalari;
- manometrlarni ishlatishda xavfsizlik texnikasi;
- mash'ala xo'jaligini ishlatish qoidalari;
- sig'imler ichida ta'mirlash ishlarini bajarish;
- gazniqoblardan foydalanish qoidalari ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

2. Ma'ruza mashg'ulotlari

T/r	Ma'ruzalar mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Fanning asosiy tarkibi, uslubi va vazifasi	2 soat
2.	Mehnatni muhofaza qilishning umumiy masalalari	2 soat
3.	Shaxsiy himoya vositalari	2 soat
4.	Ishlab chiqarishda sog'lom va xavfsiz mehnat qilish sharoitini yaratish	2 soat
5.	Yo'riqnomalar va ishchilarni xavfsiz ishlash usullariga o'rgatish	2 soat
6.	Jarohatlanish, baxtsiz hodisa va kasb kasalliklari haqida tushuncha	2 soat
7.	Texnologik uskuna, moslama, qurilma –apparatlarni xavfsizligi	2 soat
8.	Texnologik jarayonlar xavfsizligi	2 soat
9.	Texnologik jarayonni xavfsizligini ta'minlashda avtomatizatsiyani o'rni	2 soat
10.	Texnologik reglament.	2 soat
11.	Bosim ostida ishlaydigan apparat va idishlarni xavfsizligi.	2 soat
12.	Ishlab chiqarish korxonalarida mehnatni muxofaza qilish xizmatini uyushtirish.	2 soat
13.	Ishlab chiqarishda texnologik jarayonlarning yong'in xavfsizligini ta'minlash.	2 soat
14.	Rejali tuzatishni uyushtirish va apparat, uskunalarni tuzatishga tayyorlash.	2 soat
15.	Mehnatni muxofaza qilish qoida va normalarni buzganlik uchun javobgarlik.	2 soat
	Jami:	30 soat

Ma'ruza mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem, guruhlar oqimi uchun o'tildi

3. Amaliy mashg'ulotlar

№	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari nomi	Dars soatlari hajmi
1.	Inson uchun xavfli, zararli bo'lgan joylarda texnika xavfsizligi va ishlab chiqarish sanitariya talablari	2 soat
2.	Shaxsiy himoya vositalari	2 soat
3.	Baxtsiz hodisa tufayli zararlanganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	2 soat
4.	Rezervuar parklarida olovga xavfli ishlarni bajarish va naryad ruxsatnomalar tuzish	2 soat
5.	Tebranma dastgohlarni ishlatishdagi xavfsizlik qoidalari	2 soat
6.	Quduqlarga xlorid kislotali ishlov berishni xavfsiz o'tkazish	2 soat
7.	Manometrlarni ishlatishdagi xavfsizlik texnikasi	2 soat
8.	Gazniqoblardan foydalanish qoidalari	2 soat
9.	Yuqorida ish bajarganda xavfsizlik qoidalari	2 soat

10.	Sanoat korxonalarida jaroxatlanish va kasb kasalliklarini o'rganish usullari	2 soat
11.	Ishlab chiqarish muhitidagi zaxarli moddalarni miqdorini aniqlash	2 soat
12.	Mash'ala xo'jaligini ishlatish qoidalari	2 soat
13.	Remont tuzatish ishlarini xavfsiz bajarish	2 soat
14.	Uyumlarni sxemalashtirish	2 soat
15.	Yonuvchi moddalarni o'z-o'zidan alanganlanish jarayonini, aniqlash	2 soat
	Jami:	30 soat

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi "Keys- stadi" texnologiyasi ishlatiladi keyslar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

4. Mustaqil ta'lim

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni

Mustaqil ta'limning maqsadi - talabalar o'qituvchi rahbarligida o'quv jarayonida olgan bilim va ko'nikmalarini darsliklar, o'quv qo'llanmalar, o'quv-uslubiy majmualar, internet ma'lumotlari, o'quv-vizual va multimedia materiallari yordamida mustahkamlaydilar.

№	Mavzuning nomi	Mustaqil ta'lim soatlari
1.	Yo'riqnomalar va ishchilarni xavfsiz ishlash usullariga o'rgatish	2 soat
2.	Sanoat korxonalarida jaroxatlanish va kasb kasalliklarini o'rganish usullari	2 soat
3.	Ishlab chiqarishda texnologik jarayonlarning yong'in xavfsizligini ta'minlash	2 soat
4.	Bosim ostida ishlaydigan apparat va idishlarni xavfsizligi	2 soat
5.	Sig'imlar ichida ta'mirlash ishlarini bajarish	2 soat
6.	Shaxsiy himoya vositalari	2 soat
7.	Quduqlarga xlorid kislotali ishlov berishni xavfsiz o'tkazish	2 soat
8.	Yuqorida ish bajarganda xavfsizlik qoidalari	2 soat
9.	Quvurlardan foydalanishda texnika xavfsizligi bo'yicha qo'yiladigan	2 soat
10.	Rejali tuzatishni uyushtirish va apparat,uskunalarni tuzatishga tayyorlash	2 soat
11.	Baxtsiz xodisa tufayli zararlanganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	2 soat
12.	Ta'mirlash tuzatish ishlarini xavfsiz o'tkazish	2 soat
13.	Mexnatni muxofaza qilish qoida va normalarni buzganlik uchun javobgarlik	2 soat
14.	Ishlab chiqarish korxonalarida mexnatni muxofaza qilish xizmatini uyushtirish	2 soat
15.	Mash'ala xo'jaligini ishlatish qoidalari	2 soat
16.	Texnologik reglament	2 soat
17.	Jaroxatlanish, baxtsiz xodisa va kasb kasalliklari haqida tushuncha	2 soat
18.	Texnologik uskuna , moslama, qurilma – apparatlarni xavfsizligi	2 soat

19.	Gazniqoblardan foydalanish qoidalari	2 soat
20.	Yuqorida ish bajarganda xavfsizlik qoidalari	2 soat
21.	Texnologik jarayonlar xavfsizligi	2 soat
22.	Rezervuar parklarida olovga xavfli ishlarni bajarish va naryad ruxsatnomalar tuzish	2 soat
23.	Remont tuzatish ishlarini xavfsiz bajarish	2 soat
24.	Ishlab chiqarish muhitidagi zaxarli moddalar miqdorini aniqlash	2 soat
25.	Manometrlarni ishlatishdagi xavfsizlik texnikasi	2 soat
26.	Texnologik jarayonni xavfsizligini ta'minlashda avtomatizatsiyani o'rni	2 soat
27.	Ishlab chiqarishda sog'lom va xavfsiz mehnat qilish sharoitini yaratish	2 soat
28.	Remont tuzatish ishlarini xavfsiz bajarish	2 soat
29.	Ishlab chiqarishda texnologik jarayonlarning yong'in xavfsizligini	2 soat
30.	Ishlab chiqarish muhitidagi zaxarli moddalarni miqdorini o'rganish	2 soat
	Jami:	60 soat

Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilindi

5. Talabalar bilimni baholash tizimi jadvali

T/r	Nazorat turi	Nazoratlar soni	Baholash
I. Oraliq nazorat			
1.1	Talabani amaliy, seminar mashg'ulotlaridagi faolligi	kamida 5 ta	0/2/3/4/5
1.2	Talabani mustaqil ish topshiriqlarini bajarishi	kamida 5 ta	0/2/3/4/5
1.3	O'tilgan mavzular bo'yicha fanning nazariy qismidan nazorat (og'zagi, test, yozma)	ko'pi bilan 2ta	0/2/3/4/5
II. Yakuniy nazorat		1	0/2/3/4/5

Talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezonlari

№	Nazorat turi	Mak-simal baho	Baholash mezonlari	Baho
I. ON				
1.1	Seminar mashg'ulotlaridagi faolligi	5	Talaba seminar topshiriqlarini mustaqil nazariy bilimlarini qo'llab to'liq bajarsa va tushuntirib bersa; xulosa va qaror qabul qilsa; ijodiy fikrlasa; mutaqil mushohada yuritsa; olgan bilmini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	5

			Talaba seminar topshiriqlarini mustaqil manbalardan foydalanib bajarsa va tushintirib bersa; mutaql mushohada yuritsa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	4
			Talaba seminar topshiriqlarini o'qituvchi yordamida bajarsa, tushuntirib bersa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatini tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	3
			Talaba seminar topshiriqlarini manbalardan to'g'ridan-to'g'ri ko'chirib bajarsa, tushuntirib beraolmasa; fan dasturini o'zlashtirmasa; fanning mohiyatini tushunmasa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lmasa	2
			Talaba seminar topshiriqlarini bajarmasa, topshirmasa, mashg'ulotlarga to'liq qatnashmagan bo'lsa, nazoratga kelmasa	0
1.2	Mustaqil ish topshiriqlarini bajarish va topshirishi	5	Talaba mustaqil ish topshiriqlarini mustaqil nazariy bilimlarini qo'llab to'liq bajarsa va tushintirib bersa; xulosa va qaror qabul qilsa; ijodiy fikrlasa; mutaql mushohada yuritsa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	5
			Talaba mustaqil ish topshiriqlarini mustaqil manbalardan foydalanib bajarsa va tushuntirib bersa; mustaqil mushohada yuritsa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	4
			Talaba mustaqil ish topshiriqlarini o'qituvchi yordamida bajarsa, tushuntirib bersa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	3
			Talaba mustaqil ish topshiriqlarini manbalardan to'g'ridan-to'g'ri ko'chirib bajarsa, tushuntirib beraolmasa; fan dasturini o'zlashtirmasa; fanning mohiyatini tushunmasa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lmasa	2
			Talaba mustaqil ishlarni bajarmasa va topshirmasa	0
			Seminar mashg'ulotlaridan va mustaqil ish topshiriqlaridan ijobiy (3,4 yoki 5 baho bilan) baholangan talabalar o'tilgan mavzular bo'yicha fanning nazariy qismi bo'yicha nazorat (og'zaki, test, yozma)dan baholanadilar. Bunda, nazariy qism bo'yicha:	
1.3	O'tilgan mavzular bo'yicha fanning nazariy qismidan nazorat (og'zaki, test, yozma)	5	ON test bo'lsa: Umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.	
			Talaba ON savollariga to'liq va aniq javob bersa; xulosa va qaror qabul qilsa; ijodiy fikrlasa; mustaqil mushohada yuritsa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatini tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	5
			Talaba ON savollariga deyarli to'liq javob bersa; mustaqil mushohada yuritsa; olgan bilimini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	4

			Talaba ON savollariga qisman javob bersa; olgan bilimni amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatini tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	3
			Talaba ON savollariga xato javob bersa, ko'chirib olinganligi aniqlansa; fan dasturini o'zlashtirmasa; fanning mohiyatini tushunmasa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lmasa	2
			Talaba ON savollariga javob bermasa, nazoratga qatnashmasa, seminar mashg'ulotlaridan va mustaqil ish topshiriqlaridan ijobiy baholanmagan (0 yoki 2 olgan) bo'lsa	0
II. YaN				
			YaN ga ON dan ijobiy baholangan talabalar kiritiladi	
			YAN test bo'lsa: Umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baxolanadi.	
			YaN og'zaki yoki yozma bo'lsa:	
			Talaba YaN topshirig'ini mustaqil nazariy bilimlarini qo'llab to'liq bajarsa va tushuntirib bersa; xulosa va qaror qabul qilsa; ijodiy fikrlasa; mustaqil mushohada yuritsa; olgan bilimni amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	5
			Talaba YaN topshirig'ini mustaqil manbalardan foydalanib bajarsa va tushuntirib bersa; mustaqil mushohada yuritsa; olgan bilimni amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatini tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	4
			Talaba YaN topshirig'ini o'qituvchi yordamida bajarsa, tushuntirib bersa; olgan bilimni amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatini tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa	3
			Talaba YaN topshirig'ini manbalardan to'g'ridan-to'g'ri ko'chirib bajarsa, mustaqil tushuntirib beraolmasa; fan dasturini o'zlashtirmasa; fanning mohiyatini tushunmasa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lmasa	2
			Talaba ONdan ijobiy baholanmagan bo'lsa, mashg'ulotlarga qatnashmagan bo'lsa, YaN topshirig'ini bajarmasa va topshirmasa	0
2.1	Yakuniy nazorat	5		

6. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish

tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 56 b.

2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza 2016 yil 7 dekabr. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 48 b.

3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 b.

4. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. – T.: 2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.

5. Mehnat muhofazasi bo'yicha ishlarni tashkil etish to'g'risida namunaviy nizom (O'zbekiston Respublikasi adliya vazirligi tomonidan 1996 yil 14 avgustda 273-son bilan ruyxatga olingan).

Qo'shimcha adabiyotlar

6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, Toshkent. 1992 yil .

7. O'zbekiston Respublikasi Mehnat qonunlari kodeksi, Toshkent. 1993 yil.

8. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 07.05.1997 yil. № 129 <<Mehnatni muxofaza qilish qonunining bajarilishi haqida>> gi buyrug'i.

9. O'zbekiston Respublikasi korxona va tashkilotlarida mehnatni muhofaza qilish va jarohatlanish to'g'risidagi ma'lumotlardan foydalanildi.

Internet resurslar

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.

2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

3. www.ziynet.uz